

Hijsnetten op het VT

Gijs van Tol en Hans Schekkerman

Op de CES plek van het VT in Heteren staan verschillende mistnetten in struiksingels van 5 tot 7 meter hoogte. In het eerste CES-jaar op deze locatie begon het ons steeds meer te storen dat deze netten niet tot singelhoogte reiken; we vermoedden namelijk dat veel vogels zich vooral in het bovenste deel van de singels ophouden. We hebben daarom het idee van "hijsnetten" (zoals die al lang geleden door dhr. Kortenoever en de ringers van Vrs Castricum zijn ontwikkeld) opgepikt. In de winter heeft de Technische Dienst van het NIOO de beschikbare tekeningen vertaald in twee prima werkende hijsnetinstallaties. In verband met de hoogte van de singels hebben we gekozen voor twee netten boven elkaar, met de bovenste spanlijn op ca 5.50 meter hoogte en de onderste spanlijn op ca 0.75 m boven de grond.

De palen.

De basis vormt een in de grond geheide buis (diameter 10 cm), die ongeveer 1 m boven de grond uitsteekt, en die rond het maaiveld is verstevigd met een betonnen hals. De netpalen bestaan uit buizen van 11 cm diameter en 6 m lengte; ze zijn opgezet over in de grond geheide buizen, en geschoord met een staalkabel. Langs elke paal is (via twee uithouders op 10-15 cm van de paal) een staaldraad* van 4 mm dikte gespannen. Die vormt de "geleiderail" voor het ophijsen van de netten. Op elke paal is aan de boven – en onderkant ook een katrol bevestigd aan de uithouders (*zie tekening; let op, bij een doorlopend systeem komen aan de bovenkant van elke paal twee katrollen*)

*Op het VT hebben we een gevlochten en gedraaide staalkabel, maar gladder (en daardoor minder slijtage aan de ringen veroorzakend) is een massieve draad van 3-4 mm dikte, die door regelmatig invetten glad en roestvrij wordt gehouden.

De hijsinstallatie

Het ophijsen van de netten werkt net als het ophijsen van de vlag. Aan de kabel (of dikke ijzerdraad) langs de paal komen evenveel ringen als het aantal lussen van de mistnetten. Wij gebruikten grote splitringen

(sleutelringen), maar die draaien soms los op de gedraaide staaldraad. Het lijkt daarom beter om gesloten ringen te gebruiken, en deze aan te brengen voor het vastzetten van de staaldraad. De ringen worden op afstanden gelijk aan de hoogte van een mistnetbaan vastgeknoopt aan een stevige, niet-rekkende (nylon) lijn. Die lijn wordt op zijn beurt aan de bovenkant vastgemaakt (de onderkant blijft 'los' hangen) aan een tweede lijn, die rondloopt over de katrollen.

Wij hebben een "doorlopend" systeem, waarbij het touw doorloopt van de ene paal naar de andere, dus over het mistnet heen en over vier katrollen, (*zie tekening*). Dit verschilt van het in Castricum gehanteerde systeem, waarbij aan elke netpaal een afzonderlijke rondlooptlijn zit. Door de doorlopende lijn kan het gehele net vanaf één kant worden opgehesen of gesloten. Je hoeft dan niet heen en weer te lopen tussen de palen, wat bijvoorbeeld erg gemakkelijk is bij het open zetten 's ochtends vroeg. Het neerhalen van het net begint echter bij de bovenste baan; dus als er vogels in de hogere zakken hangen worden die ingepakt als een rollade. In dat geval moeten de netbanen één voor één vanaf beide zijanten naar beneden worden getrokken met behulp van de losse lijn die aan de ringen bevestigd zit, zodat je toch heen en weer moet lopen. Mogelijke nadelen van het doorlopende systeem zijn dat de bovenkant van het net wat beter zichtbaar wordt door de twee extra lijnen, en dat bij draadbreek reparaties wat lastiger zijn uit te voeren. Ook is belangrijk dat de rondlooptlijn altijd mooi strak staat, en dat is wat lastiger als de palen buigzaam zijn (bv. bij gebruik van hout in plaats van staal) en niet goed zijn geschoord.

Bevestiging van de netten

De lussen van het mistnet worden bevestigd aan de ringen rond het ijzerdraad. Wat meer afstand tussen de bevestiging en het mistnet is echter aan te bevelen; bij wat zijwind komt het mistnet dan niet vast te zitten aan de hijsconstructie. Dat kan door de lussen van de mistnetten te verlengen met een stukje koord van ca 40 cm; dat is met een musketonhaakje (knopen kan ook) vastgezet aan de splitring (*tekening*). Hou met de extra touwlengte rekening bij het plaatsen van de palen!

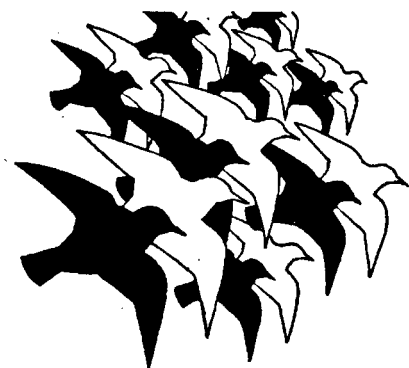
De resultaten

Het best geplaatste hijsnet scoorde tijdens het CES-seizoen 2007 in het onderste net 80 vogels, in het bovenste net 96 vogels. Het tweede hijsnet scoorde 37 vogels in het onderste net, tegen 45 in het bovenste net. In beide gevallen dus iets meer vogels in de bovenste netten, en dus een ruime verdubbeling van de vangst (en van de terugvangsten!).

Varianten

Wij hadden op het VT het geluk gebruik te kunnen maken van de mogelijkheden van de technische dienst en van eersteklas materiaal. Uit kosten oogpunt zal het niet voor iedereen zijn weggelegd om ijzeren netpalen en ingeheide metalen onderbuizen te gebruiken. In Castricum wordt echter al jarenlang gewerkt met door de duinbeheerder aangeleverde redelijk rechte boomstammen (bv. lariks) als netpaal, die ca. 1 m diep worden ingegraven. Ze zijn wat buigzamer en ze gaan minder lang mee (ca. 5 jaar), maar voldoen verder prima. Op de dit jaar opnieuw in gebruik genomen CES-plek bij het SOVON-kantoor zijn de hijsinstallaties zelfs rechtstreeks aangebracht op de stammen van levende bomen, en ook dat voldoet in de praktijk.

Gijs van Tol en Hans Schekkerman

Hijsnet

- Net openen: katrollijn A omhoog trekken
- Net (leeg) sluiten: katrollijn A omlaag trekken
- Vogels bovenin uithalen: ringenlijn B omlaag trekken

Twee of drie netten boven elkaar, boven- en onderlijn aan zelfde ring

